

**Materiały nr 1 (32 strony) do przedmiotu
„Twórczość w technice i ochrona własności przemysłowej”**

przeznaczone do celów dydaktycznych

dla studentów V roku studiów niestacjonarnych wydz. IMiR AGH

Rok akademicki 2008/2009, semestr zimowy

Autor materiałów: dr hab. inż. Marek Płachno

Wydział Inżynierii Mechanicznej i Robotyki AGH
Katedra Wytrzymałości Materiałów i Konstrukcji

Tel. 012 617 3828, e-mail: plachno@imir.agh.edu.pl

Zastrzeżenia autorskie

1. Niniejsze materiały stanowią przedmiot prawa autorskiego określonego w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 Nr 90 poz. 631, Nr 94, poz. 658, nr 121, poz. 8430).
2. Autor nie wyraża zgody na inne wykorzystywanie niniejszych materiałów niż podane w ich przeznaczeniu

Twórczość w technice i ochrona własności przemysłowej

**Osoba prowadząca przedmiot
dr hab. inż. Marek Płachno**

Katedra Wytrzymałości Materiałów i Konstrukcji

Tel./fax: 012 617 3828

e-mail: plachno@imir.agh.edu.pl

DOBRA NIEMATERIALNE

Własność intelektualna, przemysłowa, handlowa

UTWORY

- **Literackie**
- **Muzyczne**
- **Plastyczne**
- **Naukowe**
- **Opracowania**
- **Dokumentacja**
- **Programy komputerowe**
- **Działalność wykonawcza artystów**

ROZWIĄZANIA

- **Wynalazki**
- **Wzory użytkowe**
- **Wzory przemysłowe**
- **Topografia układów scalonych**
- **Tajemnice produkcyjne, organizacyjne, handlowe i inne**

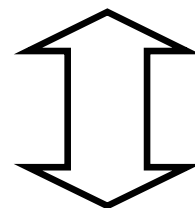
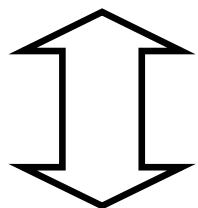
OZNACZENIA

- **Nazwy handlowe**
- **Znaki towarowe i firmowe**
- **Oznaczenia geograficzne**

UTWORY

ROZWIĄZANIA

OZNACZENIA

**KONWENCJA BEREŃSKA
1886**

o ochronie dzieł literackich
i artystycznych

**Ustawa o prawie autorskim
i prawach pokrewnych**

(Dz. U z 2006 r. Nr 90, poz. 631, Nr 94, poz.
658, Nr 121, poz. 8430)

**KONWENCJA PARYSKA
1883**

o ochronie własności
przemysłowej

**Ustawa Prawo własności
przemysłowej z dnia 30
czerwca 2000r.**

(Dz. U. z 2001 r. Nr 49 poz. 508.)

**Ustawa z dnia 29 czerwca 2007
o zmianie ustawy Prawo
własności przemysłowej**

(Dz. U. z 2007r. Nr 136 poz. 958)

Główne definicje i postanowienia
wynikające z Ustaw:

**Prawo własności przemysłowej
z dnia 30 czerwca 2000r.**

(Dz. U. z 2001 r. Nr 49 poz. 508.)

**Ustawa z dnia 29 czerwca 2007
o zmianie ustawy**

Prawo własności przemysłowej

(Dz. U. z 2007r. Nr 136 poz. 958)

Część I

Jakie utwory obejmuje ustawa pod nazwą **projekty wynalazcze?** (Art. 3)

Są to:

- wynalazki,
- wzory użytkowe,
- wzory przemysłowe,
- topografie układów scalonych,
- Projekty racjonalizatorskie

Wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe
oraz topografie układów scalonych

podlegają ochronie przez Urząd Patentowy (UP)

Projekty racjonalizatorskie

są chronione przez podmiot gospodarczy,
będący właścicielem tego projektu.

Co to jest wynalazek ? (Art. 24)

**Jest rozwiązanie, które spełnia
każdy z czterech warunków:**

- **ma charakter techniczny,**
- **nadaje się do przemysłowego stosowania,**
- **jest nowe,**
- **ma poziom wynalazczy.**

Kiedy rozwiązanie ma charakter techniczny?

Wtedy, gdy można je materialnie urzeczywistnić przez techniczne oddziaływanie na materię.

Kiedy rozwiązanie techniczne nadaje się do przemysłowego stosowania? (Art. 27)

Wtedy, gdy według tego rozwiązania można, w rozumieniu technicznym, w jakiegokolwiek działalności przemysłowej, nie wyłączając rolnictwa, uzyskać wytwór lub wykorzystać sposób (zrealizować technologię).

Kiedy rozwiązanie techniczne jest nowe?

(Art. 25)

Wtedy, gdy:

- **nie jest częścią stanu techniki**, czyli wszystkich informacji , które do dnia wystąpienia do Urzędu Patentowego o ochronę tego rozwiązania, zostały udostępnione do wiadomości powszechnej w jakiegokolwiek formie,
- **nie zawiera informacji**, które wcześniej zostały zawarte **w zgłoszeniach** wynalazków lub wzorów użytkowych, **przyjętych przez Urząd Patentowy**.

Kiedy rozwiązanie techniczne ma poziom wynalazczy?

(Art. 26)

Wtedy, gdy dla znawcy
przedmiotu tego rozwiązania
jest ono

nieoczywiste

względem stanu techniki,

tzn. przekracza rutynowe działania inżynierskie.

Co to jest patent na wynalazek?

(Art. 54)

Patent na wynalazek jest to okresowe prawo

trwające nie dłużej **niż 20 lat**

do wyłącznego korzystania z wynalazku

na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej

(patent udzielony przez Urząd Patentowy RP)

Jakie rozwiązania spełniające warunki wynalazku nie mogą być opatentowane ?

(Art. 28, 29)

- odkrycia, teorie naukowe i metody matematyczne,
- programy komputerowe,
- plany, zasady i metody działalności umysłowej, gospodarczej oraz gier,
- odmiany roślin, rasy zwierząt oraz czysto biologiczne sposoby hodowli,
- sposoby leczenia i diagnostyki zdrowia ludzi i zwierząt,

Jakie rozwiązania spełniające warunki wynalazku nie mogą być opatentowane ? (Art. 28, 29)

c.d.

- wytwory, których niemożliwość wykorzystania może być wykazana w świetle powszechnie przyjętych i uznanych zasad nauki,
- wytwory o charakterze jedynie estetycznym,
- rozwiązania, których wykorzystywanie byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym lub dobrymi obyczajami.

Na czym polega prawo nazywane patentem na wynalazek ? (Art. 63–75)

- Uprawniony z patentu (osoba która uzyskała patent) posiada **prawo do wyłącznego korzystania z wynalazku** w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze RP. Prawo to jest zbywalne i podlega dziedziczeniu.
- Korzystanie z wynalazku przez inne osoby niż uprawniony z patentu **wymaga uzyskania zgody ze strony uprawnionego**, np. w formie licencji.
- Patent trwa 20 lat od dnia zgłoszenia wynalazku w UP RP, o ile uprawniony wnosi do Urzędu Patentowego **opłaty za ochronę wynalazku**.
- Zakres ochrony wynalazku podają **zastrzeżenia patentowe** zawarte w dokumencie patentowym.

Na czym polega prawo nazywane patentem na wynalazek ? C.d. (Art. 63–75)

- Patent na wynalazek dotyczący sposobu wytwarzania rozciąga się także na wyroby uzyskane tym sposobem.
- Nie narusza się patentu na wynalazek przez stosowanie wynalazku do celów badawczych i dla usunięcia stanu zagrożenia ważnych interesów Państwa, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Kto ma prawo do uzyskania patentu?

(Art. 11)

- **Twórca wynalazku.**
- **Współtwórcy wynalazku, wspólnie.**
- **Pracodawca twórcy, jeżeli wynalazek jest wynikiem wykonania obowiązku ze stosunku pracy lub innej umowy, chyba że strony ustaliły inaczej.**

Jak zgłasza się wynalazek w celu uzyskania patentu? (Art. 31)

**Należy przesłać do UP dokumentację zgłoszeniową,
która zawiera:**

- **wypełniony formularz zgłoszeniowy wg wzoru opublikowanego przez UP, np. w Internecie,**
- **opis wynalazku ujawniający jego istotę,**
- **zastrzeżenie lub zastrzeżenia patentowe,**
- **skrót opisu,**
- **rysunki, w razie potrzeby.**

Kto może zgłosić wynalazek w celu uzyskania patentu? (Art. 32)

- **Twórca wynalazku lub wszyscy współtwórcy wspólnie,**
- **każda inna osoba,** jeżeli w podaniu wskaże twórcę (twórców) wynalazku oraz podstawę swojego prawa do uzyskania patentu.

Co to jest dokument patentowy? (Art. 63)

Jest to opublikowane przez Urząd Patentowy świadectwo o udzieleniu patentu, zawierające:

- opis wynalazku,
- niezależne zastrzeżenie patentowe (zwykle jedno),
- zależne zastrzeżenia patentowe (zwykle więcej niż jedno),
- rysunki.

Jakie elementy zawiera opis wynalazku?

(Art. 33 p. 1)

1. **Dziedzinę techniki**, której wynalazek dotyczy.
2. Znany zgłaszającemu **stan techniki**.
3. Szczegółowo przedstawiony **przedmiot rozwiązania**.
4. **Objaśnienie rysunków** (jeżeli opis je zawiera).
5. Co najmniej jeden **przykład realizacji** bądź stosowania wynalazku.
6. **Tytuł** odpowiadający przedmiotowi wynalazku.

Co to jest niezależne zastrzeżenie patentowe?

(Art. 33 p. 3)

Jest to wydzielona część dokumentu patentowego, która w jednym zdaniu gramatycznym zawiera:

- **część nieznamienną**, podającą tytuł oraz zespół cech technicznych wynalazku wynikających ze stanu techniki,
- **część znamienną**, zawierającą ogół zastrzeżonych cech technicznych wynalazku, podany w sposób spełniający w sensie logicznym warunki koniunkcji.

Czym się różni zastrzeżenie zależne od zastrzeżenia niezależnego?

(Art. 33 p. 4)

Zastrzeżenie niezależne przedstawia ogół cech zgłaszanego wynalazku (zwykle jest tylko jedno w dokumencie patentowym i jest podawane jako pierwsze).

Zastrzeżenie zależne przedstawia wariant wynalazku lub sprecyzowanie cech wymienionych w zastrzeżeniu niezależnym (może być ich dowolna liczba, występują po zastrzeżeniu niezależnym).

Co to jest skrót opisu wynalazku? (Art. 33 5)

Jest to zwięzła informacja publikowana przez Urząd Patentowy **po upływie 18 miesięcy od zgłoszenia wynalazku**, przedstawiająca:

- charakterystyczne cechy techniczne wynalazku,
- przedmiot wynalazku,
- wskazanie przeznaczenia wynalazku.

Co przedstawiają rysunki zawarte w dokumencie patentowym?

(Art. 33 p. 6)

- Rysunki odtwarzają przedmiot wynalazku **w ujęciu schematycznym**, bez tekstu, z wyjątkiem pojedynczych wyrazów.
- Rysunki zawarte w dokumencie patentowym **nie muszą odpowiadać zasadom rysunku technicznego.**

Zadanie domowe

1. U promotora pracy dyplomowej uzyskać informację o wynalazkach związanych z tematem pracy, chronionych patentami.

UWAGA !

Jeżeli z jakiegokolwiek powodu nie będzie to możliwe, to należy w czyt. Patentów Bibl. Gł. AGH lub w Internecie przeglądać „**Wiadomości Urzędu Patentowego**” co najmniej z ostatnich dwu lat

i odszukać dane dla przynajmniej **jednego dokumentu patentowego** wynalazku związanego z pracą dyplomową lub zainteresowaniami.

2. Sporządzić kopię **dokumentu patentowego** przynajmniej dla jednego z tych wynalazków.
3. Przestudiować ten **dokument** oraz odszukać, zaznaczyć oraz na marginesie wpisać nazwę każdego z następujących elementów **dokumentu**:
  - część nieznamiennej i znamiennej zastrzeżenia niezależnego,
  - tytuł wynalazku,
  - dziedzinę techniki i stan techniki dotyczące wynalazku,
  - istotę wynalazku oraz jego zalety,
  - objaśnienie rysunków,
  - opis przykładu realizacji bądź zastosowania wynalazku.

4. Przeanalizować część znamionną niezależnego zastrzeżenia patentowego wybranego wynalazku pod kątem możliwości twórczego udoskonalenia tego wynalazku a następnie zaproponować koncepcję tego udoskonalenia, w formie odpowiedzi na następujące pytania:

- a. Która z zastrzeganych cech analizowanego wynalazku może być udoskonalona i dlaczego?
- b. Poprzez jakie rozwiązanie można tę cechę udoskonalić?
- C. Czy zaproponowane rozwiązanie udoskonalenia spełnia następujące warunki:
- Nadaje się do przemysłowego stosowania ? -
dlaczego?
  - Jest nowe ? – dlaczego?
  - Ma charakter techniczny ? – dlaczego ?
  - Ma poziom wynalazczy ? – dlaczego ?

5. Sporządzić sprawozdanie z zadania domowego zawierające:

- kopię dokumentu patentowego z zaznaczeniem poszczególnych jego części,
- zwięzłe, pisemne odpowiedzi na pytania zawarte w 4. punkcie zadania domowego.

Uwaga!

Sprawozdanie z zadania domowego należy przygotować

na najbliższe ćwiczenia

Na ćwiczeniach, sprawozdanie będzie przedmiotem konsultacji, ewentualnej korekty,

a następnie zaliczenia.

Przykład analizy opisu patentowego

ZAWÓR SZYBKOROZŁĄCZNY

Tyt. wyn.

Z a s t r z e ż e n i e   p a t e n t o w e

Zawór szybkorozłączny składający się z połączonych nakrętką kadłubów z wewnętrznymi stożkowymi siedliskami, do których są dociskane kulki śrubowymi sprężynami, znamienny t y m, że osiowy przesuw kulek /4/ jest ograniczony elementami w kształcie tulei /// z kołnierzem /8/ osadzonym w odpowiednim gnieździe kadłuba /1 lub 2/ zabezpieczonym pierścieniem sprężynującym /10/, przy czym kołnierz /8/ ma otwory /9/.

Cz.
niezn

Cz.
znam

Przedmiotem wynalazku jest zawór szybkorozłączny stosowany w instalacjach hydraulicznych, pozwalający na swobodne łączenie i rozłączenie przewodów wypełnionych czynnikiem roboczym np. olejem.

Dz.
tech

Znane rozwiązania oparte na zasadzie kulowych zaworów zwrotnych, zamykających przepływ przy rozdzielaniu zaworów, charakteryzują się rozbudowanymi, wewnętrznymi elementami ograniczającymi osiowy przesuw kulek lub różnorodnych grzybków, wkładek itp., skomplikowanych w wykonaniu i kłopotliwych do zamocowania w kadłubie zaworu, podrażających koszty wykonania zaworów a niejednokrotnie będących elementami zawodnymi w trakcie eksploatacji zaworów.

St.
tech

Istota wynalazku tkwi w ukształtowaniu wewnętrznych elementów tak by ograniczały osiowy przesuw kulek przy całkowitym otwarciu zaworów a jednocześnie pozwalały na swobodny przepływ czynnika roboczego. Cel osiągnięto stosując wewnętrzny element w kształcie tulejki z kołnierzem z otworami dla przepływu czynnika roboczego, ograniczający osiowy przesuw kulki. Kołnierz służy do osadzenia elementu w kadłubie zaworu za pomocą pierścienia sprężynującego.

Ist.
wyn

Objasnienie figur rysunku. Przedmiot wynalazku przedstawiono w przykładowym wykonaniu na rysunku, gdzie fig. 1 przedstawia zawór szybkorozłączny w widoku i przekroju osiowym w pozycji rozłączonej, zaś fig. 2 przedstawia zawór szybkorozłączny w widoku i przekroju osiowym w pozycji złączonej, w której występuje przepływ czynnika roboczego.

Obj.
rys.

Zawór szybkorozłączny składa się z kadłubów 1 i 2 złączonych osiowo, szczelnie nakrętką 3. Wewnątrz kadłubów 1 i 2 znajdują się zawory zwrotne, których kulki 4 dociskane sprężynami 11 przy zamkniętym przepływie przylegają do stożkowych siedlisk 5 w kadłubach 1 i 2.

Op.
prz.

Przesuw osiowy kulki 4 jest ograniczony elementem w kształcie tulejki 7 zakończonej kołnierzem 8, osadzonym w odpowiednim gnieździe kadłuba 1 lub 2 za pomocą pierścienia sprężynującego 10. Kołnierze 8 mają otwory 9 dla przepływu czynnika roboczego.

Przykład analizy niezależnego zastrzeżenia patentowego.

Tytuł wynalazku: Zawór szybkozłączny

57

Zawór szybkozłączny składający się z połączonych nakrętką kadłubów z wewnętrznymi stożkowymi siedliskami, do których są dociskane kulki śrubowymi sprężynami, znamienny tym, że osiowy przesuw kulek (4) jest ograniczony elementami w kształcie tulei (7) z kołnierzem (8) osadzonym w odpowiednim gnieździe kadłuba (1 lub 2) zabezpieczonym pierścieniem sprężynującym (10), przy czym kołnierz (8) ma otwory (9).

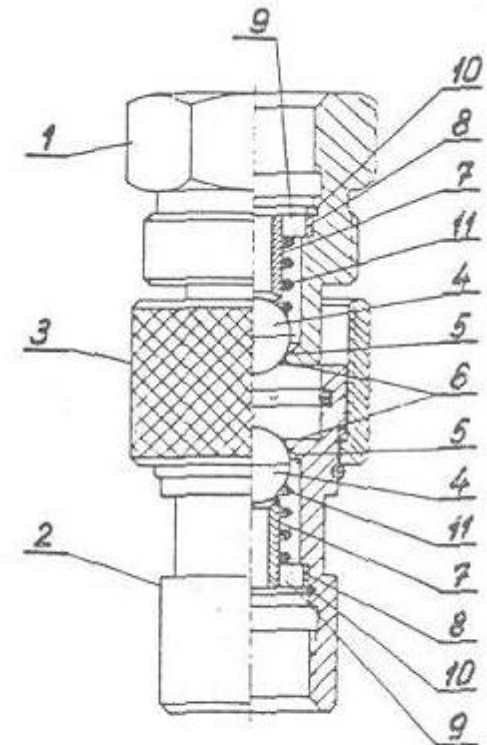

Fig. 1

PL 167055 B1